Ч. 199. Львів, субота дня 17. (4.) вересня 1910. Річник XIV.

**Передплата**
на »РУСЛАНА« виносить:
**з Австриї:**
на цілий рік . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
на чверть року 5 кор.
за місяць . . 1·70 кор.
**За границею:**
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів: з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

# РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу мь вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш. Бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

**Виходить у Львові** що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. по полудни.
**Редакция, адміністрация** і експедиция »Руслана« при ул. **Оссоліньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на поперед е застережене. Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакциї ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

## Справа приймання питомців до духовної семинариї.

(△) В ч. 197 нашої часописи вказали ми на способи, якими наші москвичі з підмогою заграничних висланників намагають ся довести до змосковщеня рускої інтеліґенциї, а передовсім з підмогою бурс, пансіонів і обміни молодежи на час вакаційний з коренною московскою підготовити прирiст такої інтеліґенциї, котра би вже зовсім відцурала ся своєї рідної мови і народности (доси в звичайнім житю і наші домородні москвичі говорять рускою мовою, бо московскої таки не навчили ся) і не инакше говорила і писала, як „настоящимъ русскимъ литературнымъ языкомъ“.

Однак тим не думають они ще обмежити своїх змагань, бо знають, що інтеліґенция се лише нечисленна, верхня верства народу, а звертають тепер свою бачність і на широкі верстви народні, на руске селяньство, щоби й руске селяньство приєднати для обєдинительної ідеї і підготовити до змосковщеня і о равославленя. Вже тепер наші москвичі накликують безнастанно в своїх „изданіяхъ“, щоби руські селяни вписували при загальній переписи державній яко свій буденний язик — „русскій“ з додатком russisch (те саме роблять настоятелі москвофільских бурс, вписуючи своїх питомців до ґімназий, подають народність: „русская“ — russisch!). Однак се було би лише поверховним обманом, розходить ся отже о те, щоби руске селяньство громадно приспособити для московщини і православія. Се може найліпше і найуспішійше переводити сьвященик, котрий остає в безнастанній звязи із своїми парохіянами і має на них сталий і значний вплив.

Тимто проводирі наших москвичів др. Дудикевич, др. Глєбовіцкий і т. п. виєднали на всеславяньскім зїзді в Празї 1908 р., що польскі колятори в Галичині будуть надавати презенти на парохії виключно сьвященикам-starorusinom (як висловлюють ся деякі польскі дневники — а в дійсности тепер сї starorusini відпекують ся сеї назви і заявляють прилюдно, що они „русскіе“ — або як наш нарід говорить — Москалі. Те саме заявило 25 сьвящеників львівских, між тими кількох капітульних крилошан в пропамятнім письмі до Митрополита в лютім сего року).

Розходить ся отже тепер о те, щоби як найбільше було сего „русско-народного духовеньства“, яким би можна відтак заміщувати парохії, настановляти їх деканами, крилошанами, професорами богословия ітд. Вже в згаданім що й но пропамятнім письмі москвофільскої духовної двайцятьпятки до Митрополита в лютім сего року поставлено домаганє, щоби як найбільше приймано питомців „русско-народной партіи“ (москвичів) до духовної семинариї та щоби парафії, де по їх думці селяньство причисляє ся до »русско-народной партіи« обсаджувано такимиж сьвящениками, з погрозою, що колиб сего не було, то може дійти до православя.

Тепер зближає ся час принимання питомців до духовної семинариї т. зв. „елєкция“, отже „Ґалічанін“ в ч. 197 в передовиці „О поступленіи въ духовныя семинаріи“ на ликує укінчених ґімназиястів, щоби громадно вносили поданя о принятє до семинариї і покликує ся на згадане в горі пропамятне письмо москвофільскої духовної двайцятьпятки та взиває:

„Мы не должны такъ легко, безъ боя, отдавать также духовные посты въ руки нашихъ противниковъ, порътителей русской идеи.“

Було би се по думці „Ґалічаніна“ великою шкодою для обєдинительної ідеї і тому зазначує він:

„Мы тяжко согрѣшили бы противъ нашего народа, собственно противъ той здоровой части его, которая еще не заразилась сепаратисткими нелѣпостями, а которая хочетъ имѣть своихъ душпастырей, которая требуетъ и въ правѣ требовать отъ насъ, чтобы мы сами не дѣлали эти ея требованія неисполнимыми“, і кінчить свої виводи словами:

„Пусть себѣ украиноманскія консисторіи свое дѣлаютъ, — а мы должнѣ сдѣлать свое.“

Річ отже зовсім ясна, що нашим москвичам розходить ся о те, щоби по руских парафіях настановити як найбільше сьвя-

---

4

## Вечері над Леманом.

*Написав о. Мариян Моравский, з дозволу видавця переложив о. Іван Плавюк.*

(Дальше).

D e v i l l e. — Певна річ, що Толстой за впливом Vogüe-я причинив ся много до теперішнього звороту до моральних ідеалів; але не можу з тим згодити ся, щоби був єго ініциятаром. Наколи розходить ся о початок, то він без сумніву вийшов від фільософії. Наш недавно померший Secrétau, професор університету в Льозанні, мій приятель, писав вже давно в тім напрямі, а в р. 1882. видав своє пропамятне діло Civilisation et Croyance, в якім видить ключ теперішних політичних і социяльних питань в моральнім питаню, а ключем сего питаня є узнанє вільної волї і особового Бога. У Франциї вже давно призабули про Comte-я і Littre-я, а під проводом Renouvier a і Ravaissan a розвинув ся сильно напрям новокантизму, що моральний обовязок бере за угольний камінь всеї фільософії, не лише практичної, але і теоретичної, — в чім стоїть висше Канта, а близше до християнізму. Не менший вплив в напрямі спіритуалізму мали великі митцї, як Lachelier, Nourisson; Fouillée. Нинї множать ся фільософічні дїла тим духом оживлені; також молодїж радо займає ся метафізичними питанями і пише про них докторскі тези. В Німеччинї дуже дбає про се велика школа Wundt-а, щоби серед механіки психольоґічних чинників зберегти певну самодільність людского духа. В Анґлії по хвилевім звороті голови, спричиненім Дарвіном, мислителї протверезили ся і боронять особливо моральних підстав від нападів материялізму, якому давнійше улягали. А анґлійска суспільність поділяє їх гадку.

M i s s  W i l s o n. — Найліпшим на се доказом є великий розголос, спричинений недавно виданою книжкою Артура Бальфура: „Підстава віри“ — книжка, що доказує цїлому натуралїзмови разом взятому, що він є неспосібний сотворити моральний обовязок і взагалї яку небудь етику; що більше, не може доказати жадної естетики, анї навіть льоґіки. Бальфур виводить, що нї звідки не можемо сподїватн ся знайти правду про головні загадки сьвіта, лише від християнізму.

D e v i l l e. — Тож в дійсности той умовий рух обігає звичайну дорогу таких рухів в людскости. В історриї видимо не один на се примір. Ідеї, обняті назвою „права чоловіка“, почали ся в лонї фільософії; звідти перейшли до лїтератури, а потім по рядї еволюциї, заволодїли суспільностю. І материялізм, з якого з бідою тепер видобуваємо ся, ступав подібною дорогою, з фільософії до лїтератури, а звідси в ширші круги. І теперішний напрям спіритуалїзму, як сказав я, розпочав ся в фільософії, тепер проявляє ся в лїтературі висших верств, а з часом дійде до народа.

H a i n b e r g. — Наколи той нарід не буде вже мати звідки инде релїґійно-моральних понять в більшій степени.

D e v i l l e. — Розумію ся.

Б е л ь с к і. — А однак менї здає ся, що ви представили сей рух в невластивім сьвітлї. До появ, які вже вичислили, додайте ще той дивоглядний спіритизм, що тепер на добре вештає ся по обох півкулях, додайте буддизм з єго тайнами, часописями, перенесений до Льондону і Парижа, цїлу лїтературу оккультизму, товариства Rose-Croix, обряди сьвящеників, маґів, шарлятанів у довгих одягах і з пелехатою чуприною — як той Sar Péladau — що продають сьвітови старі тайни Єгипту і Ассириї; а переконаєте ся, що то всьо, разом з вашим новохристиянїзмом, толстоїзмом і т. д. є одним хоробливим заворотом голов, манїєю надзвичайних вражінь, зносин з засьвітом, якоюсь умовою епідемією в родї середньовічної епідемії покутників, котра хвилево по Европі переходить і чіпає ся слабших орґанїзмів мозкових. Але такі епідемії з природи річи притихають скоро.

L e r o y. — Обминувши теорию духової епідемії, про котру не знаю, чи науково розслїджує ся, чи сьвідчить про що иншого; але нїколи не згоджу ся на такий амальґам ріжнородних річий. Яка є звязь між накликуванєм до висшої моральности Толстоя і Rod-а, а покутними практиками спіритистів і брудом оккультизму? Можна би лише вказати на їх сучасність, але сама сучасність двох появ не сьвідчить ще про їх внутрішню звязь.

(Дальше буде).

щеників, котрі би признавали ся до московщини, до народного і культурного єдинства з Москалями, а відтак творили помост до московщеня і оправославленя руского селяньства. Що сьвященики „русско-народной партіи" ідуть до сеї мети, на се маємо конкретні докази на тих „многонадійних", як Крохмальний, Красицкий і багато инших що тут причисляли ся до „русско-народной партіи", а переселивши ся до Америки, перейшли на православіє і стали завзятими проповідниками православія між рускими переселенцями в Америці, та ведуть там явну борбу проти епископа Ортиньского і католицкої Церкви.

Тимто »украиноманскія консисторіи" повинні дбати про се, щоби таких кандидатів до духовної семінарії рішучо не приймати. Досьвід показав наглядними фактами, що відступники руської народности, які цурають ся також своєї рідної мови, а признають ся до народного і культурного єдинства з Москалями, стають також апостатами катол. Церкви і проповідниками православія, отже для них місце може бути в якій небудь православній семінариї в Росиї, але не в руско-католицкій духовній семінариї у Львові, Перемишлі і Станіславові, котрих задачию виховувати питомців на руско-католицких сьвящеників для Русинів, а не для Москалів. Доки наші духовні власти не стануть рішучо на тім становищи а будуть улягати просьбам і впливам деяких „русско-народних крилошан" (котрих просьбою дав ся наостанку після довгого опору склонити Митрополит до висьвячення між иншими Крохмального), доти руско-католицка Церква буде все загрожена небезпекою православної пропаганди, доти руске селяньство буде виставленне на шкідні впливи москвофільської і православної агітациї. Добро руско-католицкої Церкви і руского народу вимагає, щоби ісповідникам народної єдности з Москалями замкнено вступ до руско-католицких духовних семінарий.

---

†

З нагоди невіджалованої втрати бл. п.

**Василя Доманицкого**

застановляє ся київска „Рада" над причинами, які доводять до так частих убитків найкрасших робочих сил серед нашого сьвічного громадяньства. Мижь маємо сотні тисячів укр.-руской інтелігенциї, але справді лише нечисленні одиниці беруть живу і діяльну участь в громадяньскій роботі, а є її подостатком на всіх царинах нашого народного житя, бо куди глянути, лежить поле облогом. І справді сї нечисленні одиниці, що стануть до роботи, знесилюють ся і перед часом занепадають на здоровлю. та йдуть марно із сего сьвіта, не довершивши початої роботи, яку могли би зробити. До тогож ще у нас такий звичай в громадяньстві і в дневникарстві, що як раз тих, так сказатиб, скорих коний, що тягнуть, ще у нас підганяє ся здорово батогом, коли тимчасом ліниві або байдужні зовсім спокійно собі вилежують або роблять своє пусте діло лише пустомельством і нераз злобною критикою та напастями і коромолами. Тимто справедливо „Рада" накликує до організациї і розумного поділу праці. Ми нераз на се вказували, що у нас, говорячи образово, пок. Корнила Устияновича заставляли малювати частоколи, коли він міг би був стати великим живописцем. А так само бачимо се і на инших полях, пок. Доманицкий був приневолений бути коректором, коли він міг за той час робити поважну наукову роботу. Передовиця „Ради" заслугує на те, щоб над нею призадумати ся і тому наводимо її в цілости п. з. **„Нова втрата"**.

„Нова втрата, знов сьвіжа могила прибавилась до насипаних попереду на кладовищі нашого національного житя. Зійшла з кругу сьвіта великонадійна молода сила, для якої ще так багато випадало працювати на користь рідного народу. Немов якийсь фатум навис над українством. Найбільша скрута у нас на працьовників — і от один по одному сходять они з поля праці, лишаючи єго ще менш людним, ще більш спустошеним. В даному разі тим більший жаль пориває за душу, що перервалось молоде житє, для якого все ще, здавалось, було там, у майбутности, яке тільки починало ся на добро свого краю. З такою силою й таким завзятєм багато ще можна було зробити. Можна було, та...

„Звичайно проти законів фізичної смерти змагатись не сила наша. Але треба звернути увагу на якусь фатальну закономірність, з якою недуга і смерть вихватують з наших рядів що найкрасші сили і здебільшого тоді, коли они не встигли ще розгорнутись у повні й зробити все, що моглиб. Є, очевидно, якісь загальні причини, що впливають на се, що витворюють сю страшну закономірність, відбираючи з нас ту невідплатну подать кращими синами рідного краю. Один випадок тут нічого не зробив би і на него, певна річ, нічого нарікати. Причини сї лежать мабуть у становищі нашої національної справи і в тих єї прикметах, з якими она здавна стоїть перед нами.

„Широке поле українства, неоглядний простір перед нами, всюду треба робітників та й ще робітників, щоб не занесли те поле супротивні течії намулом. А робітників мало — до болю, до відчаю мало стає до праці на сьому полі. Громадяньство наше не звикло ще брати живу діяльну участь в національно-громадскому житю і вся робота цілою вагою своєю спадає на окремих одиниць, яких доля чи натура поставили коло самого діла. І они, одиниці ті, перериваують ся на роботі, знесилюють ся й падають жертвами національного лихоліття, і ми тільки тоді помічаємо се, коли зненацька прибавить ся нова домовина, коли нова могила виросте на нашому національному кладовищі, коли нове імя впишеть ся до наших національних сьвятців. До тогож оту надсильну роботу приймаємо ми як повинність — повинність одиниць працювати й за себе, й за инших. Нема у нас ще доцільного, систематичного поділу праці, нема пляномірного економізовання її. І через те тільки й можливо, що тоді як загал громадяньства слабенько реагує собі (та чи й реагує?) на всі події нашого житя й стоїть осторонь од роботи — окремі одиниці знемагають і падають під вагою всякої праці, яку мусять робити, не перебираючи, бо инакше зроблено її не буде, бо инакше не знайдеть ся до неї охочих. Чи треба було, скажемо, небіжчикови Доманицкому сушити себе над коректою, над тисячами всяких инших дрібниць, коли він міг робити далеко кориснійше діло? І одначе він мусїв — бо на ті дрібниці не знаходилось робітників...

„Ось де трагедия нашого теперішнього житя, ось де вина всїх нас за те, що ростуть безупинно серед нас могили й побільшуєть ся замітно тільки кладовище наше. Час би вже нам зрозуміти се й направити сили наші не на збільшенє кладовища цьвітом українства, а на красше зужиткованє нашої сили. Тільки жива участь усього громадянства української в наших справах може стати за житьовий еліксір і для тих робітників, які тепер один по одному звалюють ся під вагою безупинної праці й непідсильної роботи".

---

## Католицке віче в Інсбруку.

Третого дня, в неділю, після богослуженя, відбула ся нарада „державної конференциї австр. молодежи" а після того нарада секциї про організацию селяньства, на основі звіту посла Фінка. Звітник віднер докори, начеб хлібороби причинили ся до дорожнї і домагав ся для заради сему знесеня хліборобского цла в усіх державах і обниженя промислового цла, щоби селяни-хлібороби могли дешевше діставати рільні машини. Також радив заводити спілки для продажи і збуту, щоби тим способом усунути визиск посередничої торговлї. Треба також подбати о лїпше образованє господарске хліборобів, рівномірнє їх оподаткованє і віддовженє.

Другий звіт предложив касиєр Фішер про переселенє. Звітник вказав на те, що тепер маємо побіч громадного переселеня заморского також значний переселеньский рух з держави в державу, зростаюче сезонове переселенє в монархії, а також значнє переселенє з сіл до міст. До року 1886 переселяло ся з Австриї річно 5—10.000 людий, в 1907 вийшло 338.452 до самих Зєдинених Держав півн. Америки. До инших держав Европи переселило ся в 1907. р. 50.380, а в 1808. р. 58.584. Крім того утікає з села до міст багато населеня, а чеські округи хліборобскі втратили тим способом більше пів міліона то є 15/19. сільского населеня з того вийшло до доліш. Австриї і Відня 206.205, а до Праги 179.564. Подібні прояви можна бачити і в инших австр. краях. В останнїм 20-літю від 1880—1900 зросло сільске населенє о 5%, міске о 56%.

Переселенє особливо заморске наносить великі шкоди моральности і кат. Церкви, доводить до визиску переселенців агентами. Тимто важну задачу має товариство сьв. Рафаїла за пів столітя своєї діяльности, з підмогою стаций для охорони і душстаровництва переселенців. В Новім Йорку є дім Льва для Нїмців, а приют сьв. Йосифа для Славян, які дають їм поміч і пораду. Роблять ся також заходи для обезпеки духовної катол. переселенців до Німеччини з боку катол. владик, а знов для фізичного їх добра з боку держ. властий. Але после повинні би ще більшу бачність держ. ради звернути на справи переселенців і обезпеку законодавством від визиску. Важною є і конечною опіка над дівчатами. Є вже також товариства, котрих задачею охорона дівчат переселеньских, але в усіх тих справах переселеня треба ще більшої і ширшої організациї, котра обняла би всі круги Австриї. Тому поручив звітник в резолюциях усім католикам-переселенцям звертати ся до товариства сьв. Рафаїла і всім катол. товариствам пособляти змаганя тов. сьв. Рафаїла. Дівчатам катол. поручає ся глядати помочи і охорони в катол. місиях на зелізн. двірцях, а після взиває ся до виданя відповідних законів, котрі запобігали би виселеню і давали охорону переселенцям. Резолюциї принято.

---

## Політичний огляд.

### Австро-Угорщина.

Угорске правительство понесло велике пораженє у Франциї через те, що справа єго 560-міліонової позички у останної розбили ся. А се тим прикрійше, що тепер труднїйше буде найти для себе грошевий ринок деинде й що навіть для такої Туреччини француский ринок стоїть отвором, а зачинено єго для Угорщини. В Угорщині приписують тій відмову зі сторони француских капіталістів з одної сторони ослабленю французкого грошевого ринку, який від мая засипаний двома міліярдами чужих емісий, з другої сторони політичним мотивам, а іменно підшептам Петербурга, що малоб бути малою пімстою за становище Угорщини в справі прилуки Босни. Але причин треба глядіти деинде. Француский капіталіст є, як відомо, дуже вирахуваний, а господарча політика угорских сторонництв і правительства була в останних роках так незгідна з дійсними інтересами Угорщини, що на міжнародній ринку повстала велика непевність в оцінюваню кредитових відносин в Угорщині. Брак кредиту має завдячити Угорщина своїм прихильникам розділу і платьби готівкою. Доки Угорщина тримає разом з Австриєю, доти має она кредит. Теперeж після відмови з Франциї буде мусїла Угорщина шукати підмоги в австрийскім капіталі, який доси так вимикала.

Майже ціла печать в Чехах задивляє ся дуже песимістично на справу мирових конференций та твердить, що вже з теперішних нарад сторонництв не можна їм ворожити доброго висліду, бо оба табори все тревають на своїх становищах. В противеньстві до тих песимістичних поглядів ческої печати доводиє ся кореспонден-

ция Austria з добре поінформованих кругів, що по думці визначних ческих проводирів сторонництв фактична опозиция причинить ся не до упадку пануючої системи, а до власного ослаблення і відосібненя. Зате думають они, що урухомлене ческого сойму дасть Чехам можність війти в лучші відносини до правительства, а се доведе небавом і до участи в нім. Тому деякі ческі сторонництва до певної міри радіб довести до порозуміня.

Бан Томашич, який був у Відни на послуханю у цісаря та нараджував ся з міністромпредсідником ґр. Куеном, вернув вже до Загребу. Виборчий рух розпочав ся вже. Вибори мають одначе бути розписані доперва тоді, коли покаже ся, яке становище супроти бана займуть коаліційні сторонництва. Бан поставив був іменно услівя, під якими він допустив би нове правительственне сторонництво до участи в правліню. Зразу здавало ся, що між баном а коаліційними сторонництвами не зможе прийти до нїякого порозуміня. Але вкінци таки нове сторонництво дійшло до сего, чого жадав бан.

Бан Томашич вважає проґраму перетвореної коаліциї можливою до дискусиї, лише висловив жаль по причині досить „неаручної стилїзациї“ єї. Бан жадає, щоби сторонництво правиці взяло собі за основу самостійність Хорватиї не в границях монархії, а в державній єдности з Угорщиною.

Дня 13. с. м. відбуло ся повне засїдане хорватско-сербской коаліциї. З бувших 57 соймових послів і членів коаліциї явило ся лише 24. Не було на засїданю сербского крила коаліциї. Представники хорватских сторонництв в коаліциї заявили, що они приймають проґраму нового сторонництва, почім наступило провізоричне уконституоване хорватского сторонництва а вибір президиї.

---

**Просимо відновити передплату.**

# Новинки

— **Календар** В суботу: руско-кат.: Вавила; римо-кат.: Лямберта. — В недїлю: руско-кат.: Захария; римо-кат.: Зофії.

— **Конференция рільничих курсів.** Дня 12. с. м. відбула ся в ботанічній салї львівского у нів-рситету конференция управителів рільничих курсів з цілого краю. Цілию наради було обговорене з професором д-ром Мих. Коцюбою ріжних фахових справ. Д-ра Коцюбу покликано недавно до краєвої Ради шкільної до виконуваня нагляду над наукою господарства в учительских семинариях, над рільничими курсами і шкільними городами. Наради отворив п. віцепрезидент кр. Ради шк. др. Дембовский, а відтак слїдувало кілька рефератів, виклад проф. д-ра Цєсєльского про рільничі курси і загальна дискусия. По полудни учасники конференциї звідали взірцеві городи а вчера з голоною конференциї поїхали до Жовкви оглянути виставу а головно єї відділ рільництва і городництва.

— **Гра на біржі.** Півурядовий Wiener Abend post остерігає перед віденьскими аґентами і конторами, які листами і телєґрамами намовляють богатших людий з провінциї до закупна цінних паперів ріжних підприємств, обіцюючи їм величезні зиски. Через ту агітацию деякі папери дійсно пійшли в гору, але при дальшім шрубованю їх цїни чим раз висше мусить вкінци наступити крах а ті, що їх закупили, втратили би значні квоти. Подаємо се до відома наших передплатників і остерігаємо перед небезпечною грою на біржі за намовою контор.

— **Траґічна подія.** В пятницю, дня 9. с. м. вечером їхав Семен Шевчук, студент II. р. теольоґії, і Василь Возняк, студент III. р. прав з Радехова до дому до Ордова. По дорозі вступили ще до о. Михайла Кордуби, пароха в Сушні, а забавивши ся у него з пів години, коло 9. години виїхали до Ордова. До них присїв ся ще син пароха, Евген Кордуба, щоби їх відпровадити за село, як се звичайно робив. Яких 500 кроків за Сушном догнали они на дорозї якогось чоловіка і виминувши єго, хотїли дальше їхати. Однак він не говорячи нїчого, хотїв серед темноти вскочити на брику. Тоді Семен Шевчук, котрий сидїв по заду з Евгеном Кордубою, — Возняк поганяв — стрілив два рази до незнакомого, що хотїв вскочити на брику, і поцілив єго раз смертельно в чоло так, що як они вже потім вернули ся до него, застали єго неживого. Семен Шевчук як щирий і діяльний Українець мав в Сушні і в Ордові численних ворогів кацапів, котрі відгрожували ся єму, що або убють єго або добре вибють. До таких належать віїт в Ордові Гриць Возняк і селянин Сьпівак в Сушні. Через те Семен Шевчук був завсїди наражений на небезпеку, наслідком чого став ся дуже нервовий і захорів на манїю переслідуючу. І власне тоді, коли серед темноти незнакомий чоловік хотїв вскочити на брику, він думав, що се один з тих, котрі засїдають ся на єго житє, і стрілив до цілком невинного чоловіка. Був се 21 лїтний Павло Салагуб з Ордова, котрий носив того дня асекурацийну премію до Радехова. Коли надїхали студенти, він хотїв присїсти ся а що був добре знакомий, не говорив нїчого, може ще й тому, що був троха пяний, бо випив пів лїтри горівки в Сушні. Покійний був також Українцем. Семен Шевчук зголосив ся зараз на другий день рано до суду в Радехові, де єго по переслуханю задержано в слїдчім арешті. В сих днях буде відставлений до окружного суду в Золочеві. Василь Возняк і Евген Кордуба по переслуханю находять ся на свободі. („Діло“).

— **Се негарно!** До вчерашної новинки під таким заголовком, одержуємо отсе поясненє: На вість про смерть б. п. Василя Кучабского, виділ читальні „Просьвіти“ на жовківскім передмістю порішив крім заяви співчутя родині і офіцияльної участи в похоронах, вислати хор читальняний, очивидно безкорисно. Упрошений п-ею Кучабскою п. К., який не є членом читальні, на власну руку зібрав кількох инших співаків — також нечленів читальні — і для них зажадав заплати в сумі 100 К, а вкінци знизив єї до 70 К. З тих гроший дав перед самим похороном 20 К кільком співакам хору читальні. Однак они довідались, що хор читальні співає безкорисно і звернули гроші до рук Виділу, а Виділ відослав їх п-і Кучабскій з заявою, що хор читальні жовківского передмістя по рішеню виділу співав яко свому заслуженому членови Товариства. За гроші, які п. К. задержав, виділ не відповідає — За Виділ Чит. „Пр.“: *І. Ігнат*, голова; *О. Слизюк*, секретар. *А. Марко*, касиєр.

— **Пасивний опір.** На полудневій зелїзниці (Відень-Триєст) вибух минулої ночи частинний пасивний опір, через що поїзди спізняють ся. Пасивний опір зачав ся по зірваню переговорів функционарів тої зелїзниці з дирекцию о управильнене службових відносин і підвисшене плати.

— **Дерихмари у Львові.** На вчерашнім засїданю міскої ради появила ся справа будови у Львові висших каменниць чим 4-поверхових. Іменно „Касино міске“ при ул. Академічній внесло просьбу до маґістрату о дозвіл на вибудоване каменниці з 6-ма поверхами, а 27 метрів високої. Будівельна секция предложила в тій справі внесене, щоби внести до сойму начерк новелї до будівельного закона що до будови висших каменниць чим на 4 поверхи. Єсли новеля буде ухвалена, то „Касино“ дістане дозвіл на проектовану дерихмару.

— **Холера.** В Галичині лучило ся до кільканайцять підозріних випадків хороби живота, але бактерийольоґічні розслїди ствердили, що то не була холера. На Угорщині було доси 15 випадків холери, а з того найбільше в Могачи. В тім місті занедужало вчера і померло на холеру знова двоє людий. Перед кількома днями померла на холеру одна особа в Галачи в Румуниї. Холеру занесено туда з Італії. В слїд за тим Румуния видала строгі розпорядки проти занесеня холери, а найострійше виступила проти подорожних з Росиї. Румуньско-російский кордон замкнено вій ском, а навіть замкнено комори на границї Буковини, бо з Росиї продирали ся до Румуниї через буковиньску Новоселицю.

— **Знесенє кари смерти.** В секциї карного права австро-нїмецкого конґресу правничого, який відбуває ся тепер в Ґданьску, викликала вельми живу розправу справа знесеня кари смерти. Головно судиї з Нїмеччини промовляли проти знесеня. Мимо того по довгій дискусиї ухвалено 50 голосами проти 25 резолюцию проти кари смерти.

— **В масоньскій льожі при принятю ученика.** В комнаті розважаня клячить профан, що хоче бути принятий до масоньскої льожі. В салї засїдань зібрали ся вже усї члени льожі. Найшановнїйший по отворено засїданя до Майстра Обрядів: Брате Майстре Обрядів! піди до комнати розважаня, а застанеш там профана, що бажає бути принятим до нашого поважного товариства. Запитай ся єго, чи уміє добре брехати... Майстер Обрядів іде і запитує, як єму приказано... Кандидат думаючи, що ту треба відповісти заперечно, каже до Майстра Обрядів: Нї. Майстер обрядів іде і заносить відповідь кандидата Найшановнїйшому. Найшановнїйший до згромадженя: „Добрі брати! Відповідь профана не є згідна з духом нашого товариства, тому думаю, що кандидата не можна приняти до нашого чесного згромадженя. А ви як думаєте собі, братя?“ Братя хором: „А вжеж! викинути єго!“ Найшановнїйший до дозорців: „Ідіть і викиньте того негідника, що там клячить в комнаті розважаня, котрий не уміє навіть брехати“. Дозорці ідуть і викидають того, що не розумів інтенциї сего чесного товариства.

— **Антісептичні банкові білєти** (банкноти). Не менше може чим мухи розносять зарази ріжних хоріб, гроші, бо мухи жиють в певній лише порі року, і то можна ся якось перед ними обігнати, але з грішми має діло цїлий рік і найбільнїйший навіть чоловік. Тому Америка дала почин, щоби винищити мухи цілком заховуванєм чистоти, троєнєм, хованєм страв перед мухами і подібними способами і має певну надію винищити се ненавистне сотворінє в Америцї до двох лїт цїлковито. А тепер кажуть, що національний банк в Спокен (в Державі Вашінґтон) хоче заткати і се друге жерело, звідки розходять ся пошести і тому видає антісептичні банкові білєти. До сего часу має їх бути в обігу вже до ½ міліона. Сї білєти мають бути запущені відповідною кислотою, котра убиває в одній хвилї і найсильнїйші зарази. Так видимо, що новий сьвіт випереджує нас у всім.

— **Дерева великани.** В Montagnes-Rochenses на схід від Сан-Франціско находять ся, як пише L'Univers, дерева-велити. Найбільше з тих дерев, яке називають „Велитом“, перевернув недавно ураґан. Єго пень є так грубий, що фіра може легко обертати ся в горі довкола него. Длятого на памятку заховують се дерево в такім станї, в якім єго позіставив ураґан. Коли се дерево ще стояло, то мало оно 40 стіп грубости, 120 стіп обводу, а 409 висоти т. зн. майже таку висоту, як уже вежа катедральної Церкви в Штасбурзї. Єго вік обчисляють на 3.400 лїт, а опирають ся при тім на круги слоїв пня. В долині Маріпоза знов числять на тузини дерева, що мають по 250 стіп висоти. Сї велити належать до шишкових дерев зближених дуже до сосни А у нас в Европі чи дали би достояти деревам до тілько лїт?

— **Як податкобранці** не забувають нїколи, що їм належить ся? Альзация з Танн, як пише L'Univers, вертала з ґімнастичного сьвята в Бельфор, де здобула більше нагород. Се поводженє так ю утїшило, що на коморі забула представити предмети, які везла зі собою, щоби їх вїдцлити. Коли вернула до Танн, поспішила ся умістити сї предмети, за які здобула нагороду, за вистановою шибою одного із міских склепів. На єї нещастє переходив митар із тої комори, де річи мали бути оплачені, попри склеп і они звернули єго увагу. А де є посьвідка, кличе митар, що отсї машини, які тут стоять, були оплачені на коморі? При тих словах повних обуреня показує на предмети виставлені за вікном, а то: на статуетку з бронзу, тацку на овочі, етюї на папіроси і парасоль. Коли властителька не могла виказати ся вимаганою посьвідкою, то митар поконфіскував невинні річи. Чи не слушну увагу робить та часопись: „ви можете забути, але митарня не забуває нїколи“.

— **Спростоване** О. К. Загайкевич, сотрудник в Чехах, брідского повіта, присилає нам спростоване і жадає єго поміщеня на основі 19. §. прас. закона. Хоч оно зовсїм не відповідає поконкламому § ови, однак в імя засади audiatur et altera pars, даємо слово о. Загайкевичеви, який пише між иншим: „В 189. ч. часописи „Руслан“ в дописи з Бродів цілком без підстави вмішано і мою особу і закинено мені, що я брав участь в вічу в Чехах, де єсьм сотрудником і що на цїль віча я правив акафист. На то заявляю, що в вічу жадної участи я не брав анї особисто анї морально, понеже політикою не бавлю ся і бавити ся не думаю. Єсьм сьвященником а нї якимсь аґентом або меклером і цїлою моєю політикою є, була і буде церков а нї що иншого. З тим переконанєм я пішов на богословє і того переконаня тримаю ся і буду тримати ся і не забуваю ся так, як много сьвященників любить ся забувати... Що до акафисту заявляю, щом я акафист правив, бо мене в церкві о то прошено, і „на то є кождий сьвященик, щоби просьбі в справі духовній вдоволив а тим більше сьвященик в селї під моральною пресиєю і грозьбами“.

— **Гумористичний кутик.**

При лїкарскім іспиті:

Професор до кандидата, що складає іспит: Скажіть менї будьте ласкаві, де дістане ся, коли встромите ніж помежи друге а трете ребро?

Кандидат: До криміналу, пане професор...

**Оповістки.**

— **Письменні іспити** кляузурові кандидатів учительского званя в ґімназиях і реальних школах та кандидаток на учительки в женьских лїцеях відбудуть ся у Львові в днях 21. і 22. жовтня, почім наступлять устні іспити. Подання о допущене до іспиту належить вносити до дирекциї іспитової комісиї устно або письменно найпізнїйше до дня 14. жовтня.

— **Перенесенє.** Міністер просьвіти перенїс професора Івана Приймуз ґімназиї Кіцмани до II-ої (нїмецко рускої) ґімназиї в Чернївцях.

— **Подяка** П. Роман Заячківский, нотарияльний субститут у Львові, зложив з нагоди свого вінчаня квоту 20 К на цїли Р. Т. П. та звернув Товариству запис довжний, на будову бурси Р. Т. П., котрим звільнив Товариство від виплаченя квоти 100 К в разї вильосованя того числа. Рівнож Вп. ПП. Павлина Кучабіньска, властителька реальности у Львові і Мирослава Кульчицка, учителька шкіл Р. Т. П., у Львові відступили записи довжні на будову бурси Р. Т. П. по 100 К на власність Рускому Товариству Педаґоґічному. Щиру подяку Вп. Жертводавцям складає — *Видїл.*

— **Краєва Рада шкільна** висловила признанє за пильну і успішну працю в учительскім званю управителям шкіл при нагоді перенесеня їх на власну просьбу в постійний стан супочинку: Вас. Корінцеви в Стрию, Ів. Дригиничови в Лисятичах і Ант. Сеници в Запитові; — затвердила вибір о. Ем. Константиновича на духовного члена руско-кат. обряду до окр. ради шк. в Сяноку; — іменувала о. Мар. Ярему учителем руско кат. релїґії в 5 кл. школї в Замарстинові, Жигм. Вонсовского учит. 5-кл. шк. в Заболотові, Влад. Тараса і Людм. Ґібасівну учит. 4-кл. шк. в Лопатинї, Роз. Веберівну учит. 4-кл. шк. в Джурові, Стан. Коника і Мар. Прачиньску учит. 4 кл. шк. в Посадї ольх., Вас. Рудого і Леон. Свачиньску учит. 4-кл. шк. в Коршові; управителями 2-клясових шкіл: Олександра Кухарского в Наварії, Йос. Берната в Давидківцях, Йос. Трентовского в Станах, Мих. Зьомка в Медині, Меч. Данка в Рибаровичах, Івана Сьвєнха в Хмелеві, Григ. Коссака в Ясеници сільній, Йос. Бема в Ястковичах, Антона Матля в Містках, Івана Туряньского в Жиравцї, Івана Павловича в Ольшаницї, Івана Янкевича в Мацошинї; учителями і учительками шкіл 2 клясових: Аделю Сьвйонтковску в Ілинцях, Марию Котульску в Заборові, Людвику Зьолову в Підвисокій, Адольфа Шлїхтінґера в Луцї, Марию Стуцманівну в Берлинї, Марию Зьомкову в Мединї, Маряна Войнаровского в Корчинї, Олену Венцльову в Торговицї, Марию Рушкевичівну в Сєправю, Йосифу Ґершінґ в Рожі, Стефанїю Ортиньску в Ратиборовичах, Сальомею Тшеплювну в Копках, Ядв. Ґіжиньску в Мокишові, Йосифу Бєсткову в Вишньовій; учителями і учительками шкіл 1-клясових: Маряна Яськевича в Домбрівцї рускій, Марию Струтиньску в Грабичу, Стан. Фруґа в Лясківцї, Івана Солєцкого в Кривчу, Андрея Лєсньовского в Ямници, Олександра Лїсовского в Волї нижній, Йосифа Гошовского в Хмелївцї, Иосифа Войнаса в Сталях, Ем. Марка в Нївочинї, Кароля Горста в Завадцї, Марию Багреївну в Смільнику ad Лютовиска, Володислава Ґловацкого в Підмихайлівцях, Людв. Кшижановского в Явчу, Антона Жилавого в Боринї, Івана Бруно в Долинї на передмістю „Облиски“, Леон. Гаса в Савчинї, Івана Вільчка в Киселеві, Едв. Врубля в Козярни, Григ. Германа в Грималївцї, Миколу Матвієва в Білявцях, Тадея Береса в Оходзї, Володислава Сьолу в Канїнї, Анну Тарґовску в Слоньску, Марию Цїскївну в Почайовичах, Ольгу Ямїньску в Банї березовскій, Франц. Суторівну в Копанцї, Михайла Сокальского в Станїславчику, Рудольфа Ґречаньского в Кальній, Марию Шемердяківну в Сушицї риковій, Михайла Цьвіжевича в Буякові, Юлїяна Кравса в Луках, Зофію Модрану в Голубицї, Володимира Томчиньского в Загірю, Марию Кухарску в Акрешорах, Леонарда Завадзкого в Клубивцях, Івана Дененфельда в Залучу, Марию Блажовску в Слободї-копальнї, Брон. Трибухівну в Лукавицї нижній, Зофію Стельмахівну в Залесцях, Як. Баландюка в Антонївцї, Стефана Кобзаня в Долгім, Як. Бучиньского в Стронибабах, Фран. Войнаровску в Мильнї-Камінцї, Михайла Дворяна в Лєщоватім, Григ. Дякова в Техльові, Павл. Ляхівну в Полянї і Йосифа Малиса в Сїльци.

— **Справлєнє похибок.** В 194. ч. в статї „Чи є люди на Марсї?“ зайшла через посціх похибка а іменно на стор. 4. в рядку 18. з гори поставлено вираз »сочки« замість »зеркала«. Для того повинно бути: »від зеркала, котрого промір...« і т. д. і тому дальше в 26. рядку має бути „промір зеркала, а не „промінь сочки“, в 28. „що се зеркало“ а не сей телєскоп, в 29. замісць „котрого сочка мала“ має бути: котрого промір мав би, в 31. „щоби“ замісць „моби“, в 35. замісць „телєскопом“ має бути „зеркалом“, а в 38. рядку замісць „них“ має бути „него“.

## Телеґрами

*з дня 16. вересня.*

**Гельзінґфорс.** Президентом фінляндского сойму вибрано молодофіна Свінгунсвенда, а віцепрезидентами Шведа і старофіна. Всї сторонництва фінляндского сойму рішили виступити солїдарно і відкинути військову предлогу і начерк закона про зрівнанє Росиян і Фінляндців. В наслідок того був би очивидно сойм розвязаний.

**Відень.** Занедужала тут на холєру кухарка мінїстра Вайскірхнера, яка повернула з дому в Містельбах в Дол. Австриї.

**Штокгольм.** В однім полку тутешної залоги захорувало на холєру 300 жовнїрів.

### Тижневий звіт
### Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 5. до 11. вересня 1910.

| | за 50 клґ. |
|---|---|
| Пшениця | 9.65— 9·85 К |
| Жито | 7·00— 7 20 К |
| Ячмінь броварняний | 6·75 – 7·7 К |
| Ячмінь на пашу | 6·00— 7·00 К |
| Овес | 7·25— 7 50 К |
| Кукурудза | 0·00— 0·00 К |
| Гречка | 0·00— 0·00 К |
| Горох до вареня | 12·50—13·50 К |
| Горох на пашу | 7·00— 7·25 К |
| Бобик | 7·00— 7·25 К |
| Конюшина червона | 75·00—90·00 К |
| Конюшина біла | 80·00—100·00 К |
| Конюшина шведска | 75·00—85·00 К |
| Тимотка | 25·00—27·00 К |
| Ріпак зимовий | 11·25—11·30 К |
| Насїнє конопл. | 00·00 – 00·00 К |
| Хміль старий | 85·00—100·00 К |
| Хміль новий | 00·00 – 000·0 К |



Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковського.